

Kasilda Bedenk, profesorica med Avstrijo in Slovenijo: Učenje slovenščine kot znak spoštovanja

Kasilda Bedenk je bila lektorica za nemški jezik na ljubljanski filozofski fakulteti in predstojnica oddelka za prevajalstvo, potem pa se je leta 2002 preselila v Gradec. Sprva začasno, le za tri leta, a se je obrnilo drugače.

Kasilda Bedenk: »V Sloveniji globoko vdihnem takoj, ko pridem čez mejo, podzavestno. Doma je človek vedno bolj sproščen. Čeprav se Slovenija tudi spreminja in kakšnih stvari ne razumem več, saj se človek navadi, da so nekatere stvari urejene in delujejo tako, da ljudje nimajo težav.« Stanka Ritonja

SLOVENCİ PO SVETU

Tanja Keršmanc

Nedeljski dnevnik, 28. november 2018

Slovenija je namreč prvega maja 2004 postala polnopravna članica Evropske unije. »Takrat so se zelo povečale potrebe po prevajalcih in tolmačih za slovenščino. Ko sem prišla v Gradec, je bil izredno velik vpis študentov na slovenski jezik, tako na slavistiki kot prevajalstvu. Poleg tega je do tedaj edini redno zaposleni učitelj za slovenščino na prevajalstvu začel delati pri evropskem parlamentu. Zato je graška univerza razpisala

delovno mesto za nedoločen čas. Bila sem edina prijavljena in ostala do upokojitve pred letom dni,« pripoveduje Bedenkova.

Lektorati slovenskega jezika delujejo na šestdesetih univerzah po svetu. Tako se ljudje učijo našega jezika in dobijo informacije o Sloveniji ter naši kulturi.

»Včasih gledamo na to preveč po 'slovensko' in tožimo, kako upadeta kakovost in obseg znanja slovenščine, predvsem pri zamejcih. A lahko tudi marsikaj pohvalimo. V Gradec prihaja veliko študentov iz Koroške in vedno znova sem presenečena, kako veliko vedo o Sloveniji in kako dobro govorijo slovensko, čeprav od rojstva živijo v drugi državi – in to več generacij. Seveda bi lahko bilo tudi bolje, toda tok življenja je pač tak, da ohranjamo predvsem funkcionalno znanje, ki nam pride prav v poklicu in socialnem okolju. Bolj me moti slabo poznavanje slovenščine in predvsem slovenske zgodovine pri slovenskih študentih, ki maturirajo v Sloveniji in pridejo študirat v Gradec. Precej slabše kot na Koroškem je na Štajerskem, kjer je slovenska manjšina razpršena, slovenščine pa v šolah ni in je nikoli ni bilo. Slovenci niso bili organizirani ne kulturno, ne cerkveno, ne politično kot na Koroškem. A tudi na Štajerskem je nekaj uspešnih primerov. Izredno dejavno je Kulturno društvo Člen 7 za avstrijsko Štajersko, ki je letos slavilo 30 let delovanja. V Gradcu imamo od leta 2013 številne slovenske prireditve v okviru Slovenske čitalnice, tudi slovenske knjige si je mogoče izposojati v deželni knjižnici. Dopolnilni pouk materinščine poteka v treh skupinah, imamo predšolsko slovensko skupino in vsak semester več tečajev slovenščine. Po moji oceni se na semester uči slovenščine kot tujega jezika samo v Gradcu od 80 do 100 odraslih ljudi in otrok. Izredno dobro smo tudi medijsko pokriti, saj sodelavci radia Agora in avstrijske televizije ORF, kjer lahko vsako nedeljo spremljamo zelo gledano oddajo Dober dan, Štajerska/Koroška, pridejo na vse naše prireditve. Najstarejše slovensko društvo v Gradcu je Klub slovenskih študentk in študentov. Tudi društvo Avstrijsko-slovensko prijateljstvo, ki ga vodim od marca lani, deluje že 27. leto in prispeva velik delež k prepoznavnosti Slovencev in slovenske kulture v Gradcu. Samo letos smo organizirali 25 prireditev, delno sami, delno z drugimi društvi. Da ne govorim o velikem zanimanju za dvojezične šole in slovensko gimnazijo na Koroškem. Tam se je položaj res spremenil,« pravi Kasilda Bedenk, ki je zaradi velikega zanimanja za slovenski jezik na avstrijskem Štajerskem leta 2015 ustanovila jezikovni inštitut Slowenisch in Graz ali Slovenščina v Gradcu.

»K nam prihajajo zelo različni ljudje, predvsem starejši, nekaj je upokojencev, v zadnjem času pa je vse več mlajših in srednjih let, ki slovenski jezik potrebujejo zaradi službe. Prej so se za učenje slovenščine odločali predvsem iz zasebnih razlogov. Zadnje čase ima vse več avstrijskih podjetij svoje podružnice ali obrate v Sloveniji in se zato odločajo za učenje slovenščine. To so predvsem podjetja kovinske industrije. Včasih se celotno vodstvo uči slovenščino – a ne zaradi službene komunikacije, ki že poteka v nemščini ali angleščini, temveč iz vljudnosti, da bodo znali povedati nekaj besed, naročiti v gostilni, se pogovoriti pri kosilu, prebrati govor na božičnici ali dnevu odprtih vrat. S tem izkazujejo veliko spoštovanje do Slovenije in Slovencev, do svojih slovenskih sodelavcev. V tem semestru poteka samo na našem inštitutu ose tečajev slovenščine, ki jih skupaj obiskuje 50 ljudi. Poleg tega že dvanaest let organiziramo petdnevni poletni tečaj slovenščine v Sloveniji, vsakokrat v drugem kraju. Letos smo imeli zelo uspešnega na Ljubnem ob Savinji,« pripoveduje Kasilda Bedenk in nadaljuje: »Ko sem v Ljubljani učila nemščino, je bilo prav nasprotno. Nihče ni prišel na tečaj zato, ker bi nemščino potreboval le v svojem prostem času. Na žalost je raven znanja nemškega jezika v Sloveniji zelo nazadovala. Organizirala sem precej poletnih šol in ekskurzij v Slovenijo, toda izredno težko je najti lokalnega

vodnika z znanjem nemščine, kaj šele dobre nemščine. Včasih tolčejo tako slabo nemščino, da je celotno vodenje izguba časa in priložnosti. Če se gremo turizem, bi morali imeti dobre vodnike z dobrim znanjem različnih jezikov, ne le angleščine.«

Ni vse zlato v Avstriji...

Odkar je v Avstriji, jo nenehno primerja s Slovenijo, pri čemer ugotavlja, da ni vse zlato, kar se sveti v Avstriji, in ni vse slabo, kar se zdi slabo v Sloveniji. »V Sloveniji imamo marsikaj dobrega in upam, da tega ne bomo zapravili. V Avstriji je na prvi pogled marsikaj lepo, na drugi pa slabše kot pri nas. Ena prvih stvari, s katerimi sem se srečala, je bil položaj žensk in mater. Takoj ko sem prišla z 12-letnim sinom, me je neprijetno presenetilo, da v šoli nimajo organiziranih ne kosil ne malice za učence. Še vedno postrani gledajo matere, ki delajo, namesto da bi bile doma in skrbele za otroke. Mlade Avstrijke, ki se želijo posvetiti karieri, si otrok pogosto ne morejo privoščiti, večina po rojstvu prvega otroka ostane doma. Naši mediji včasih enostransko poročajo, koliko porodniškega dopusta je v Avstriji. Ta je res daljši oziroma obstaja možnost, da eden od staršev ostane doma do drugega leta starosti otroka, a starševsko nadomestilo je obratno sorazmerno s trajanjem starševskega dopusta. Dlje ko traja, nižje je – od 33,88 do 14,53 evra na dan. Država dobro preračuna, da dobijo mame ali očetje ravno toliko denarja, da ugotovijo, kako se jim (še) ne splača v službo, ker je potem treba plačati varstvo, prevoz na delo... Sistem ne spodbuja žensk, da bi delale, ker s tem rešujejo brezposelnost, pa tudi moški se tako lahko bolj posvečajo svojemu delu. Poznam številne, ki so diplomirale, imajo izobrazbo, a ostanejo doma. Nekatere se zaposlijo za krajši delovni čas, kar je v Avstriji spet bolje urejeno kot pri nas. Na splošno pa smo Slovenke precej enakopravnejše od Avstrijk.«

Zdravstvo brez čakalnih vrst

Kar zadeva denimo zdravstvo, pa Kasilda Bedenk ne razume polemik v Sloveniji, ki nasprotujejo zasebnemu zdravstvu: »V Avstriji delujeta tako javno kot zasebno zdravstvo. Zdravniki so večinoma samostojni podjetniki, ki dobijo koncesijo. Kot državljan greš lahko k javnemu ali zasebnemu zdravniku, zavarovalnica pri zasebnih povrne stroške zdravljenja, pri vseh pa zaračuna samoprispevek. Zavarovanj je v Avstriji več, odvisno od področja dela. Za višji standard v bolnišnici se je mogoče dodatno zavarovati. Čakalnih vrst ne poznajo. Na nobeno preiskavo ne čakaš več kot dva tedna, običajno manj. Ko prideš na pregled, si na vrsti ob uri, ko si naročen. Ne more se zgoditi kot v Sloveniji, da moraš za kak pregled vzeti dopust ali da izgubiš delovni dan.«

Po šestnajstih letih potovanj med Avstrijo in Slovenijo se Kasilda Bedenk še vedno bolj doma počuti v Sloveniji: »V tujini nikoli nisi doma, ne glede na to, kako dolgo si tam.« In kje je bolj pozorna na upoštevanje prometnih predpisov, v Sloveniji ali Avstriji? »Gotovo v tujini. Kot tujec, kjer koli si, zelo paziš na to, da ne delaš napak in ne vzbujáš pozornosti. Poleg tega se v tujini ne pregovarjamo s policistom, ko naredimo kak prekršek, marveč smo tiho in plačamo. Je pa tudi res, da Avstrija človeka nauči spoštovati predpise na vseh področjih, ne le v prometu. Kadar koli sem potrebovala nasvet, so mi vedno povedali, kako upoštevati pravila in zakone, ne pa, kako se jim ogniti. Je pa tudi res, da pri pripravi in sprejemanju predpisov večinoma upoštevajo, kako jih bodo ljudje čim lažje uporabljali oziroma izvajali, da jim po nepotrebem ne otežujejo življenja. Medtem ko se v Sloveniji na primer veliko govori o sivi ekonomiji, me v Avstriji v šestnajstih letih nikoli nihče ni vprašal, ali potrebujem račun.«